

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

* หมายเหตุมลพิษ

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปีที่ 8 ฉบับที่ 9 เดือนเมษายน-พฤษภาคม 2555

<http://www.pcd.go.th>

เหลี่ยมหลังแลหน้า การจัดการมลพิษของประเทศไทย

คพ.เตรียมความพร้อมท้องถิ่น
จัดการขยะมูลฝอยและมลพิษในอุทกภัย

ปราชญ์ชาวบ้าน วิถีพอเพียง
กับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

20 ปี กรมควบคุมมลพิษ : บนเส้นทางสิ่งแวดล้อม

* **หมายเหตุมลพิษ** ฉบับที่ 9 เดือนเมษายน-พฤษภาคม นับเป็นการเผยแพร่ความเห็นจากท้องถิ่น และมุมมองของคนในชุมชนที่มีต่อปัญหามลพิษในพื้นที่ที่เกิดขึ้น ทั้งปัญหามลพิษหมอกควันภาคเหนือ จนถึงปัญหามลพิษในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง รวบรวมไว้ด้วยการเสวนาจากตัวแทนของทุกวงการ ทั้งภาคการศึกษา ผู้ประกอบการ และประชาชนชาวบ้านที่เติบโตมากับชุมชน เรียกได้ว่าใช้ทั้งชีวิตอยู่คู่กับการเรียนรู้ตลอดรอดคล้องอยู่กับคนในชุมชน เพื่อจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

หลายครั้งที่ กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ได้มีโอกาสลงพื้นที่และสัมผัสกับวิถีชาวบ้านและนำมาใช้ประโยชน์ในงานด้านสิ่งแวดล้อม นำมาสู่การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยคนในชุมชนเอง เมื่อครบรอบสองทศวรรษของ คพ. เราจึงได้เปิดบ้านและจัดเวทีเปิดพื้นที่ให้สาธารณชนได้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นร่วมเรียนรู้ไปกับแบบอย่างของแต่ละชุมชนที่มีแนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้วยวิถีของคนในชุมชน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายวิจารย์ สิมาฉายา	อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นายวรศาสตร์ อภัยพงษ์	รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นางสุนีย์ ปิยะพันธุ์พงศ์	รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นางสาวชิวา แสงศรี	เลขาธิการกรม

บรรณาธิการ

นายนิชร คงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวจุฑามาศ เอี่ยมสระศรี

กองบรรณาธิการ

นางสาวนภวิศ บัวสรวง นางสาวพนัสนิษฐ์ พงษ์ขวัญ นายบัญชาการ วินัยพานิช นายสรารุช นาแรมงาม นางสาวสินีนาง วรณศรี นางสาวศิวพร รังสิยานนท์ นางนิภาภรณ์ ใจแสน นางสาวรุ่งสุดา ตันทวีวงศ์ นางสาวศศิธร ประภาณี นางกรรณิกา เอี่ยมศิริ นายวัชระ พันธุ์ธาววิกิจ นางสาวอัญชลี คงสมบูรณ์ นางสาวกานต์สินี ดวงดี นางสาวลัดดา จุลแสง นายชัย ปทุมานุสรณ์ นายถิรชวิน บุญมี นายสุทธิกานต์ สาระบุตร นางสาวบรรจง ประภาณานันท์ นายโกสุม เมื่อกทอง นายรุตเจรด หมัดหลี่ นางสาวศิริพร วงศ์สามารถ นายภราดา จันทร์ทิพย์

นักศึกษาฝึกงาน : นางสาวจุฑาลักษณ์ จันทร์สุกรี

เรื่องและภาพ : ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

นักประวัติศาสตร์บอกว่า หากอยากรู้จักอนาคต ให้หันมาดูที่ปัจจุบัน และย้อนไปศึกษาบทเรียนในอดีต เพราะจะมีร่องรอยและเส้นทางที่ทำให้เราให้เห็น ...20 ปีก่อน เกิดองค์กรที่มีบทบาทด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และนับวันภารกิจบทบาทดังกล่าวจะยิ่งเข้มข้นตามสังคมและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ ยิ่งเกิดภัยธรรมชาติและปัญหามลพิษมากขึ้นแค่ไหน ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมก็ยิ่งสูงขึ้น เจ้าบ้านคนสำคัญ นายวิจารย์ สิมาฉายา อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ได้ขึ้นเวทีร่วมเสวนาไปพร้อมๆ กับผู้แทนจากโลกธุรกิจ นายชลธร ดำรงค์ศักดิ์ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาความเป็นเลิศและความยั่งยืน บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) แวดวงของนักออกแบบ ผศ.ดร.สิงห์ อินทรชูโต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ผู้แทนท้องถิ่น อาจารย์ประเชิญ คนเทศ ชมรมเรารักษ์แม่น้ำท่าจีน จังหวัดนครปฐม และเยาวชนรุ่นใหม่ ประธานค่ายต้นกล้าพิทักษ์สิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ รุ่นที่ 1 นางสาวกมลวรรณ สิงหาชาติ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ศรีสะเกษ รวมทั้งภาคสื่อมวลชน นายธนิวัฒน์ พัฒนวิโรคุณ เพื่อร่วมถอดบทเรียนที่สะท้อนการจัดการมลพิษของประเทศไทยในวันข้างหน้า

เหลี่ยมหลังแลหน้า

การจัดการมลพิษของประเทศไทย

เหลี่ยมหลัง...ย้อนดูตัวตน

อาจารย์ประเชิญ คนเทศ : ย้อนไปปี 2544 - 2545 ผมได้มีโอกาสเรียนรู้อธิบติคนปัจจุบัน ซึ่งตอนนั้นแอบชื่นชมอยู่นะครับ คนหนุ่มคนนี้มีวิสัยทัศน์ มีกระบวนการคิดที่แปลก เพราะตอนนั้นท่านลงไปทำแผนกับทำจีน และคนทำจีนก็ให้ความร่วมมือ เพราะช่วงปี 2541 - 2542 ชมรมเรารักษ์แม่น้ำทำจีนเกิดมาท่ามกลางการดูถูกดูแคลนว่าคนจำนวนน้อยตัวเล็กๆ ที่มีจิตใจมุ่งมั่นอย่างนี้ มันจะไปได้น้ำกับปัญหาที่มันใหญ่โตมาก

การพัฒนาการศึกษามันส่งผลให้เกิดปัญหาปัจจุบัน เป็นภูเขาน้ำแข็งไหลออกมา นั่นก็คือการท้องโดยไม่พร้อม นั่นเองนี่คือปัญหา ดังนั้นเรื่องของสิ่งแวดล้อมถามว่าพอเวลาพวกเราทำนะครับ เขาก็บอกว่าแล้วมันจะแก้ได้อย่างไร คนทำจีนมีหลักคิดอยู่ว่าน้ำจะไม่สะอาดเลยคลองจะไม่มีวันสะอาดเลยถ้าใจคนไม่สะอาดถามว่า 12 - 13 ปีที่เราทำมาตั้งแต่ปี 2543 เรายังไม่เคยหยุดทำงานเลยนะเราเกิดแต่แม่น้ำทำจีน เราเกิดในลุ่มน้ำตะวันตก เราเกิดในแผ่นดินทำจีน แมงกลอง ซึ่งทำจีน แมงกลอง ถ้ามองไปในอนาคตแล้วนี่คือพื้นที่น้ำ อันอุดมสมบูรณ์ที่สุดที่ประเทศไทยเราเหลืออยู่

นายชลธร ดำรงค์ศักดิ์ : เริ่มจากวิสัยทัศน์หรือแนวคิดก่อนนะครับ สำหรับเอสซีจีเองปีหน้าก็จะ 100 ปี นะครับ แนวคิดที่รุ่นพี่ๆ เขาฝังเอาไว้กับเอสซีจี ผมคิดว่าเราเริ่มจากการมองว่าการมีธุรกิจขึ้นมาที่ไหนสักแห่ง ผู้ดำเนินธุรกิจจะต้องรับผิดชอบต่อผลของการทำธุรกิจนั้นไม่ว่าจะเป็นผลทางตรงหรือผลทางอ้อม และก็เป็นผลที่ดีและไม่ดีด้วยนะครับ สีเขียวของเรามี 3 เรื่อง เรื่องแรกเริ่มจากโรงงาน ก็คือเรื่องของกระบวนการผลิตสีเขียว ก็คือเราไม่ว่าจะติดตั้งโรงงานที่ไหนหรืออุตสาหกรรมไหนเข้ามา เริ่มแรกเราเริ่มจากอุตสาหกรรมซีเมนต์ก็จะเห็นว่าเราลงทุนในการซื้อเครื่องจักรที่เรียกว่าทันสมัยที่สุดจัดซื้อที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เรายังเริ่มมาตั้งแต่ปี 2547 กระบวนการผลิตสีเขียว ทำอย่างไรถึงจะให้สินค้าเอสซีจีออกไปยังผู้ใช้ เป็นสินค้าที่ผู้ใช้ใช้แล้วช่วยดูแลสิ่งแวดล้อมด้วย สรุปเรามองจากแนวคิดและเราก็ไม่ได้เอาเรื่องของกฎหมายเป็นตัวตั้งนะครับ เรามองเรื่องของทำอย่างไรถึงจะให้มันเกิดผลที่ดีขึ้น ซึ่งก็จะได้ผลว่าทำให้เกิดการพัฒนาคนในองค์กรไปด้วย

ผศ.ดร.สิงห์ อินทรชูโต : ผมเริ่มทุกอย่างเมื่อ 5 ปีที่แล้วนะครับ ผมเป็นสถาปนิกคุมงานก่อสร้างธรรมดาเลย ไปคุมงานก่อสร้างอาคารเพื่อประหยัดพลังงาน เสร็จแล้วก็แค่เห็นว่ามันมีเศษวัสดุต่างๆ ก็ไม่ได้คิดอะไรนะครับ พอเราคุมงานไปทุกเดือนทุกวันเข้าก็เริ่มเห็นว่ามันเยอะจังเลยค่อยๆ ออกไปทุกวัน ผมก็เริ่มมอง ถ้าเหลือवलงกลับไปตอนนั้นผมพยายามที่จะเอาเศษเหล่านี้กลับมาใช้งานใหม่แต่ใช้งานในเชิงสถาปัตยกรรมนะครับ **ตอนนั้นเมื่อ 5 ปีที่แล้ว** การที่ผมไปเอาเศษเหล่านี้กลับมาใช้ยังถือว่าเป็นเรื่องที่เสียเวลา ทุกคนจะพูดเป็นเสียงเดียวกันเลยว่า คุณจะเอาไปทำ ทำทำไมถามจริงๆ เถอะ เสียเวลาไปซื้อใหม่ถูกกว่า นี่คือ 5 ปีที่แล้วถ้าเหลือวไปมันไม่ได้นานเลยในโลกของการก่อสร้างหรือการออกแบบ ถือว่าเป็นการที่เอาทรัพยากรบุคคลเขาอาจจะมองว่าผมมีค่ามากก็ได้ว่าอาจารย์อย่าไปเสียเวลาเลย ผมก็เริ่มด้วยการเริ่มของบประมาณว่าผมอยากจะแก้ปัญหาเรื่องเศษวัสดุด้วยวิธีการออกแบบ ตอนนั้นทุกคนก็จะมองว่าถ้าแก้เรื่องเศษขยะต้องพึ่งนักวิทยาศาสตร์ นักเคมี นักชีววิทยาทุกอย่าง พอฉันออกแบบไปขอทุน ขอหลายองค์กรนะครับ ทายซิว่าเกิดอะไรขึ้นกับผมเมื่อ 5 ปีที่แล้ว ไม่มีใครให้เลยแม้แต่องค์กรเดียว ไม่ว่าจะเป็นองค์กรเอกชน

หรือรัฐบาลไม่มี เพราะฉะนั้น ณ ตอนนั้นเป็นเรื่องที่ผมก็คิดว่าเอาไม่มี แต่ก็เริ่มใช้เงินตัวเองกับเพื่อน ผมก็จะเริ่มเก็บเศษวัสดุจากโครงการตัวเองก่อนนะครับ แล้วมาเริ่มทำงานเพื่อใส่ไปในโครงการที่ผมทำ แรกๆ ทำวัสดุก่อนนะครับ อัดขึ้นมาบ้าง หล่อขึ้นมาบ้าง แล้วก็เอาไว้เพื่อจะรอให้วิศวกรมาวางสเปกเอาของ ผมไปใช้ นี่คือการกลับไปคือมันเริ่มต้นจากการที่เราพยายามแล้วก็เป็นเปลาะๆ จนตอนนี้ทุกคนมองว่าจริงๆ แล้วภูมิปัญญาที่ชุมชนในทั่วประเทศไทยทำอยู่ เราจะเห็นเลยว่าในทุกพื้นที่นะครับเขาจะเอาทรัพยากรมาใช้อย่างคุ้มค่ามาก เขาไม่ได้ทิ้งกันกระจายกระจายอย่างที่เรทำในกรุงเทพฯ ผมก็เลยมองว่าจริงๆ แล้วสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ทุกคนทำได้ และก็ทำได้จากมุมมองของตัวเอง คือผมมองจากมุมมองของนักออกแบบก็เลยทำด้วยวิธีนี้ แล้วมันเปลี่ยนแปลงไปมากมายมหาศาลจากวันที่ไม่มีใครให้ทุน จนตอนนี้อาจารย์สิงห์ช่วยไปพูดที่นี้หน่อย ช่วยมาทำโครงการนี้หน่อย มันเปลี่ยนแปลงไปมากจริงๆ

นางสาวกมลวรรณ สิงหาดี: ในมุมมองของเด็ก เด็กเองก็มองว่าสิ่งแวดล้อมจะดีขึ้นไม่ใช่ผู้ใหญ่อย่างเดียวที่ทำ เด็กก็สามารถทำได้ เด็กมองว่าเด็กก็มีคุณภาพเหมือนกัน อย่างในโรงเรียนก็คืออย่างน้อยจะมีธนาคารขยะเอาไว้ให้เด็กสามารถรู้ว่าตัวเองมีคุณค่า ทำให้ได้รู้วิธีการเก็บขยะตั้งแต่การเก็บขยะ การคัดแยกขยะ และขยะเหลือทิ้งที่เป็นบ่อฝังกลบ พอไปเห็นสถานที่จริงๆ ที่เป็นสาธารณประโยชน์แล้วนำไปทำเป็นบ่อฝังกลบขยะแบบเหมือนตึกคอนกรีต ซึ่งแค่เพียงจังหวัดเดียวสร้างขยะขนาดนี้แล้ว เราเป็นเด็กเรายังรู้เลยว่าสุดยอดมากกว่าเราใช้ขยะกันขนาดนี้เลย พอหนูดูแล้วรู้สึกสะเทือนใจมาก ก็เลยทุกๆ ครั้งที่ไปไหนก็จะพยายามเล่าให้เพื่อนฟังว่าอยากให้ไปเห็นจริงๆ ว่าสิ่งที่เราทำทั้งการใช้สอย อุบัติเหตุบริเวณต่างๆ มันสร้างขยะขนาดไหน เวลาเข้าไปในห้างสรรพสินค้าหรือว่าร้านสะดวกซื้อก็พยายามบอกเพื่อนๆ ว่าเวลาเราซื้อของเล็กๆ น้อยๆ อย่างน้อยอย่าทิ้งขยะ อย่ารับถุงพลาสติก ก็เลยเป็นแรงบันดาลใจว่าสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ๆ ตัวเรา คือมันแยกจากเราไม่ได้ เราก็ควรจะรักษาอย่างน้อยที่สุดคือลดการใช้จะดีกว่า

ดร.วิจารณ์ สิมาฉายา : กรมควบคุมมลพิษตั้งขึ้นมาตามพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อม เราเห็นว่านโยบายของเอกชนดี ตรงนี้น่าจะขยายผล ตรงนี้เป็นยุทธศาสตร์ตัวหนึ่งที่กรมควบคุมมลพิษเห็นในส่วนที่ทำและเกิดผลแล้วก็ขยายผลในส่วนอื่น โดยเราเริ่มจากภาครัฐนะครับ ในกรณีของสินค้าบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมส่วนหนึ่งก็ได้รับบทเรียนหลายๆ มาจากที่เอสซีจีได้ทำ

สำหรับสิ่งที่เกิดขึ้นกรณีน้ำเน่าจากพื้นที่นาที่สุพรรณบุรี เวลานั้นทุกคนมองเห็นว่าเวลาลมประชาชน ประชาชนบอกว่าโรงงานอุตสาหกรรมที่สุพรรณบุรีปล่อยน้ำเสีย บางครั้งเราพยายามที่จะพูดว่ามันเกิดจากน้ำเน่า น้ำเสียทางการเกษตรซึ่งเราไม่คิดหรือกว่าน้ำท่วมแล้วทำไมมันเน่ามากมาขนาดนี้ คิดง่ายๆ เอาข้าวเปลือกหรือข้าวสารไปแช่น้ำนะครับ 3 วัน 4 วัน 5 วัน มันก็เน่า แต่เน่ามันข้าวเปลือกทั้งทุ่งมันจะเน่าขนาดไหน และทำให้เน่าทั้งหมดนะครับ นี่ก็เป็นส่วนหนึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่มองกับทางทำเงินว่าเราต้องมองมิติใหม่แล้วการบริหารจัดการน้ำจะทำคนเดียวไม่ได้ จังหวัดเดียวไม่ได้นะครับ ซึ่งตรงนี้ก็จุดเริ่มต้นที่เราผลักดันเรื่องการจัดการคุณภาพน้ำในเชิงลุ่มน้ำเน่าครับมองจากน้ำ มาจากชัยนาท สุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสาครนะครับ ซึ่งตรงนี้ก็จุดเริ่มต้นแต่ถามว่าที่ทำมาประสบความสำเร็จหรือเปล่า

ส่วนสำคัญที่สุดกรมควบคุมมลพิษได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมมาหลายพื้นที่ เพราะฉะนั้นก็คือในส่วนวิกฤตเราจะทำให้มันหายวิกฤตได้อย่างไร ซึ่งตอนนี้คือจะทำอย่างไรให้ไปถึงเป้าหมาย แล้วใครจะทำอะไรบ้าง ตรงนี้ก็จุดสำคัญที่จะต้องผลักดันให้เกิดขึ้น เราก็มองแผนต่างๆ แผนชาติเราก็มี แผนระดับพื้นที่เราก็มี แต่ถามว่าแผนต่างๆ ได้ถูกนำไปปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างไรตรงนี้ต้องกลับมาคิด เรื่องการมีส่วนร่วมก็สำคัญ กรมควบคุมมลพิษทำเองไม่ได้จะต้องมีแนวร่วม ถ้าเรียกง่ายๆ ก็คือกรมวิชาการ เราต้องหาเครื่องมือเครื่องมือต่างๆ เพื่อให้ส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง ส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้และก็ปรับใช้ให้เหมาะสมกับในส่วนของตัวเอง

บางเรื่องก็เป็นเรื่องที่เราประสบความสำเร็จ ยกตัวอย่างเช่นกรณีของอากาศ ซึ่งในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศต้องวางแผนระยะยาวว่าปรับปรุงเรื่องน้ำมัน คุณภาพน้ำมัน คุณภาพเครื่องยนต์ ต้องวางแผนล่วงหน้าเป็น 5 ปี 10 ปี ซึ่งตรงนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะวางเพื่อให้ผู้ประกอบการ ผู้ที่เกี่ยวข้องเขาต้องปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานสากลตรงนี้จะเห็นว่าถ้าเปรียบเทียบคุณภาพอากาศของเมืองใหญ่ๆ ในกรุงเทพมหานครมีรถยนต์ประมาณ 7 ล้านคันเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่คุณภาพอากาศของเราถ้าเปรียบเทียบกับเมืองอื่นๆ ที่ว่าเขียมนะเราจะแพ้สิงคโปร์อยู่คนเดียว ในขนาดที่เมืองอื่นๆ คุณภาพอากาศก็ถือว่าอยู่ในระดับมาตรฐานใกล้เคียงกับเกาหลีและดีกว่าทางประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้

แลไปในอนาคต

อาจารย์ประเชิญ คนเทศ : เขาก็บอกว่าปีนี้น้ำจะเท่ากับปีที่แล้วแต่พื้นที่กันไม่ให้ผ่านมันน้อยลงและบ้านผมจะเป็นยังไง นครปฐมจะเป็นยังไง เพราะฉะนั้นสารพิษสารเคมีต่างๆ ผมมองดูว่าในวันข้างหน้ามันมีเหตุเตือนภัยว่าแผ่นดินจะมีไหวณะครับ เพราะฉะนั้นขณะนี้โรงงานต่างๆ ก็ถามอุตสาหกรรมนั้นแหละ กรมควบคุมมลพิษก็คงไม่ได้เข้าไปยุ่งหรอก แต่ก็อยากให้กรมควบคุมมลพิษเข้าไปยุ่งบ้างว่าโรงงานต่างๆ สต็อกสารเคมีอะไรเอาไว้ตรงไหนบ้าง ก็ไม่ได้ไปห้ามไม่ให้เขาใช้หรอกครับ เพราะฉะนั้นอยากรู้ว่าสารเคมีอยู่ที่ไหน และมีแผนรองรับมีแผนจัดการอย่างไร ถ้าเกิดมันเกิดภัยพิบัติแบบฉุกเฉินแผ่นดินไหว ดังนั้นเรามองกันอย่างนี้นะครับ หนึ่งเรื่องพลังงาน พลังงานต่อไปเรื่องอากาศนี่ผมจะบอกให้มันจะเกิดวิกฤตใหญ่เพราะโรงไฟฟ้าพลังชีวมวลจะเกิดขึ้นทั่วแผ่นดิน

คุณชลธร ดำรงค์ศักดิ์ : ก็ถ้าไปข้างหน้า ผมคงมอง 2 มิติ นะครับ อยากรู่มองในมิติของอุตสาหกรรมกับมองมิติของสังคมซึ่งผมว่ามันแยกกันไม่ออกนะครับ ในมิติของอุตสาหกรรมสิ่งที่ผมว่าสำคัญและอยากเห็นมากที่สุดก็คือการปรับทัศนคติของผู้ประกอบการนะครับ คือต้องยอมรับว่า ณ ปัจจุบันนี้ยังมีผู้ประกอบการที่มองในเรื่องเชิงที่เราเรียกว่าเป็นแบบตั้งรับ คือมองว่าทำเรื่องพวกนี้ทำเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายที่กำหนด เหตุผลก็คือเขาก็จะได้เอาตัวกฎหมายมาอ้างได้ว่าอันนี้ถูกแล้วไง มาร้องเขาไม่ได้มาว่าเขาไม่ได้ แต่อย่าลืมนะครับว่าการที่มีทัศนคติแบบนี้ก็คือถ้าไปถามกลับเขาจะบอกว่าโอ๊ยเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อมต่างๆ มันสร้างภาระ มันสร้างต้นทุนเสียเวลาทำแต่ต้องทำถูกใหม่ครับ คือจะมองเป็นในแง่ลบ และพวกเราทุกคนที่เป็นภาคสังคมเรามีหลายบทบาท ก็คือหมายถึงว่าจิตสำนึกของเราเองมันน่าจะพัฒนาตรงนี้ให้เห็นถึงความสำคัญในเรื่องพวกนี้ ลองมองพฤติกรรมของลูกอย่าง เป็นธรรมชาติว่าลูกเราเป็นอย่างไร นั่นแหละครับมันจะสะท้อนให้เห็นว่าตัวเราเองก็เป็นอย่างนั้นด้วยแล้วการที่ฝึกให้แต่ละคนมีความรู้ มีความรักเรื่องของธรรมชาติเรื่องสิ่งแวดล้อม สิ่งที่ผมคิดว่ามันได้มาโดยอัตโนมัติก็คือเรื่องของคุณธรรมนะครับ เรื่องของความเป็นคนดี

ความหวังกับการต่ออนาคต

ผศ.ดร.สิงห์ อินทรชูโต : ทุกคนรู้ว่ามันสำคัญ สิ่งแวดล้อมมันกำลังเปลี่ยนแปลงและกำลังเกิดปัญหามากขึ้นเรื่อยๆ แต่ยังไม่สามารถจะเปลี่ยนจากความรู้ให้เป็นการกระทำ ผมว่ามองไปข้างหน้าตอนนี้จะครบ เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับผมยังมีดมนอยู่ว่าทำยังไงดี คือทั้งสอนนักศึกษาทั้งไปช่วยชุมชนอะไรก็แล้ว ทุกคนจะพูดว่าคือระบบเศรษฐกิจเรา ผมว่าวิธีการคิดระบบเศรษฐกิจเราผิดอย่างร้ายแรง ถ้าทำแล้วไม่ได้กำไร เงินไม่มากขึ้นก็ไม่ทำ ฉะนั้นเหมือนกับเราเอาสิ่งที่บอบบางมาแลกกับจำนวนเงิน

ผมว่าสิ่งแรกเลยคนเนี่ยคือมลพิษ ควบคุมให้ได้ว่าทำยังไงดี พวกคนเนี่ยแหละที่สร้างมหาศาลจะควบคุมเขายังไงดี ควบคุมยังไงให้เขาสามารถที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ผมไปช่วยชุมชนหลายแห่งก็พยายามจะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนหรือการข้อม การพอกย้อมต่างๆ โดยที่ไม่ต้องใช้สารเคมีที่เป็นพิษ ต่อสิ่งแวดล้อม เลือกสารหรือสิ่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผลปรากฏเขาบอกว่าเขาทำทำไม ราคาของที่ทำถ้าดีขนาดนี้เนี่ยก็ไม่ได้ต่างกับของที่ใส่สารเคมีอะไรก็ไม่รู้มาพอกย้อม หรือทำแล้วมูลค่าก็ไม่ได้สูงขึ้น 3 - 4 เดือนต่อมาก็กลับไปใช้ของเดิมเพราะว่าเร็วกว่าไม่ต้องสนใจอะไรสักอย่าง สิ่งเหล่านี้เนี่ยผมคิดว่าแล้วถามว่าสภาพแวดล้อมสำคัญกับเขาไหม สำคัญแต่ทำไมคำว่าสำคัญไม่แปลงทำไมตัวเงินสำคัญขนาดนั้น เราต้องยอมรับความจริงว่ายังไม่ดีนัก ก็อยาก จะวาดฝันไว้ครับว่า ผมว่าประเทศไทยมีศักยภาพที่สูงมาก ที่ผมฝันว่าวันหนึ่งเมืองไทยเป็นประเทศที่ถ้าคนนึกถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน สมดุลและมีความสุข เขาจะนึกถึงประเทศไทยผมว่าเป็นไปได้องค์ความรู้เรามี คนเราก็แสนที่จะน่ารัก และเราก็มีอาหารที่อร่อย ทรัพยากรธรรมชาติก็น่าค้นหา ประเทศไทยสามารถจะเป็นประเทศที่เรียกว่าเป็นประเทศที่พัฒนาอย่างยั่งยืนได้ อาหารที่เป็นพืชพรรณสมุนไพร ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ถ้าเพียงแค่ว่าเราให้ที่เป็นสวรรค์ ให้เป็นพื้นที่ในอุดมคติขึ้นมา เราตั้งเป้าเอาไว้ และทุกกลยุทธ์ทั้งเอกชนและรัฐบาลทั้งองค์กรทุกอย่างวางแผนเลยว่า ทำให้ประเทศไทยนี้เป็นพื้นที่ในอุดมคติ และถ้าเราตั้งเป้าไว้แบบนี้ ทุกองค์กรจะได้วางมาตรการไปในทิศทางเดียวกันครับ

นางสาวกมลวรรณ สิงหชาติ :
เยาวชนทุกคนปัจจุบันที่ได้ติดตามข่าวสารก็
รู้อยู่แล้วว่าสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ แต่คือ
ขาดการได้รับประสบการณ์ ก็คือยังไม่เคย
สัมผัสจริงๆ ว่ามันสำคัญยังไง ยิ่งเราได้เจอ
ประสบการณ์เยอะๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
มันก็ทำให้เรารู้แล้วว่าอยากทำอะไรดี เยาวชน
ต้องได้รับประสบการณ์หรือว่าให้เขาได้เห็น
สถานการณ์จริงๆ ว่าสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน
มันเป็นอย่างไร ไม่ใช่แค่สอนหลักสูตรว่า
สิ่งแวดล้อมทำผลกระทบอย่างไรอย่างนี้
แต่ถ้าถ้าไม่เคยเห็นสถานการณ์จริงๆ
ประสบการณ์จริงมันก็ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์

ดร.วิจารณ์ สิมาฉายา : ต้องยอมรับ
นะครับทุกภาคส่วนในที่นี้ก็มีส่วนสำคัญ
เราจัดทำกรอบแผนในการจัดการมลพิษ
5 ปีข้างหน้าของประเทศไทยนะครับ ซึ่งได้
รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อ 3
สัปดาห์ที่ผ่านมา การจัดการมลพิษทุกภาค
ส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วม ภาคอุตสาหกรรมจะ
ต้องทำยังไง ภาคประชาชนจะต้องทำอย่างไร
บ้าง ภาคเกษตร ภาคบริการ ในส่วนเรื่องของ
พลังงานที่เกี่ยวข้องจะต้องทำอย่างไรบ้าง
ทางกรมควบคุมมลพิษก็เตรียมแผนถ้าเกิด
น้ำท่วมอีก เรื่องขยะเราจะจัดการอย่างไร
เรื่องน้ำเสียเราจะทำอย่างไร ซึ่งโลกก็หมุนไป
ทางด้านการผลิตการบริโภคที่เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อม เพราะฉะนั้นการปรับตัวจะต้อง
ปรับทุกส่วนทั้งภาครัฐเองทั้งในส่วนของภาค
อุตสาหกรรมเองหรือผู้บริโภคเป็นส่วนที่จะ
ดำเนินการควบคู่กันไปกับจิตสำนึกนะครับ
อย่างไรก็ตาม คพ. เป็นฟันเฟืองเล็กๆ ที่เรา
ทำได้ก็ไม่ใช่ทั้ง 100 เปอร์เซ็นต์ที่เราตั้งว่า
ในแผนมันจะต้องเป็นตามนี้ตามนั้น ความ
ร่วมมือก็เป็นส่วนสำคัญนะครับ หน้าที่
ในการดำเนินการตรงนี้เป็นส่วนสำคัญ

นายธนิวัฒน์ พัฒนวิรุณ : 20 ปีที่ผ่านมาผมมองว่าพัฒนาการของการนำ
เสนอของสื่อที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเอาประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมสู่ประชาชนในอดีต
สูงมาก แต่ปัจจุบันก็มองว่าเนื่องจากปัญหาของสังคมไทยเราพัฒนาไปหลายอย่าง
นะครับ ประเด็นความขัดแย้งทางด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรทางธรรมชาติมัน
ค่อนข้างที่จะน้อยลงประเด็นมันหายไป มีความขัดแย้งทางการเมืองเข้ามามากขึ้นทำให้
ผู้คนอาจจะไปสนใจในประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมน้อยลง

ในเวลาเกิดเหตุการณ์อะไร ผู้บริหารออกมาบอกกับประชาชน ออกมาขึ้นเป็นแถวหน้า
เลยครับแน่นอนครับแทนชาวบ้านที่เดือดร้อน ผมเชื่อว่าจะได้ใจและก็ทุกอย่างคนจะมาเอง
แล้วที่เราพูดว่าญี่ปุ่นเป็นต้นแบบของเราในอีก 30 ปีข้างหน้าผมว่าอาจจะย่นระยะเวลา
มาเร็วขึ้นว่าประเทศไทยเราไปสู่การจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมที่ไปได้ไวถึงเป้าหมาย
ได้เร็ว แล้วทุกคนก็มีความสุข ชาวโนเชิงบวมากขึ้น คิดว่า 20 ปีที่ผ่านมาสื่อเองก็ให้
การสนับสนุน รวมทั้งคาพยพทางด้านภาคประชาชนพร้อมแล้ว ผมว่ารอภาคราชการ
ขยับให้เป็นตัวส่งเสริมสนับสนุน ผมเชื่อว่าในอนาคตดีแน่ครับ

**การเหลียวหลังแลหน้าการจัดการมลพิษของไทย ตัวแทนแต่ละภาคส่วนล้วน
มีประสบการณ์และมุมมองแตกต่างกันตามบทบาท แต่สิ่งหนึ่งที่เราจะพบแนวทาง
ร่วมกันคือ การย้อนมองดูสิ่งที่ผ่านมา และหาทางตั้งรับกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม
ที่กำลังเปลี่ยนแปลงทุกขณะอาจไม่พอสำหรับอนาคต ถึงเวลาทำ ถึงเวลาลงมือ
ไม่ว่าจากภาคส่วนไหนๆ ของสังคม หากขยับบทบาท ส่งสัญญาณพร้อมลงมือ
เชื่อได้ว่าเส้นทางสิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษของสังคมไทยจะมีแสงสว่าง
ของการดูแลปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน พิสูจน์การสร้างสังคม
สีเขียว พร้อมๆ กับการเติบโตทางเศรษฐกิจ การประกอบธุรกิจบนความรับผิดชอบต่อ
ต่อสังคม ดูแลปัญหามลพิษด้วยคนในท้องถิ่นเอง ภาครัฐสนับสนุน ภาคเอกชน
พร้อมขับเคลื่อน ภาคประชาชนให้ความร่วมมือ การจัดการมลพิษของไทยจึงจะ
ได้ผลสำเร็จ**

เปิดบ้าน คพ.

ประมวณภาพ 20 ปี

กรมควบคุมมลพิษ บนเส้นทางสิ่งแวดล้อม

ก้าวเข้าสู่ทศวรรษที่ 2 ของการทำงาน คพ. *หมายเหตุมลพิษ เก็บบรรยากาศในงานที่เกิดขึ้น วันที่ 3 - 4 เมษายน 2555 ที่ผ่านมามี ทั้งกิจกรรมบนเวที การจัดแสดงนิทรรศการ กิจกรรมฐานการเรียนรู้ของเยาวชน มาประมวณภาพความเป็น 20 ปี กรมควบคุมมลพิษ บนเส้นทางสิ่งแวดล้อม

ปราชญ์ชาวบ้าน อดีตพอเพียง กับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

2 ทศวรรษ กรมควบคุมมลพิษ เปิดเวทีพบปราชญ์ชาวบ้าน ผู้แทนท้องถิ่นที่บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้วย
วิถีพอเพียง และประสบความสำเร็จด้วยความเข้มแข็งของชุมชน

คุณลุงจ้านงค์ จันทรหอม คนดีศรีสังขม ผู้นำชุมชนบ้านสามขา จังหวัดลำปาง ครูสมชาย สมานตระกูล ครูภูมิปัญญาสาขาจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนางศรีนวล สมมิตร สตรีดีเด่นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปี 2555 สามปราชญ์ที่ใช้วิถีพอเพียง จัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เล่าประสบการณ์ถ่ายทอดตัวอย่างการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น จนสามารถสร้างสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างยั่งยืนและถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่

3 เสาหลักสำคัญ

นางสุนี ปิยะพันธุ์พงศ์ รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ กล่าวในการเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ “ปราชญ์ชาวบ้าน วิถีพอเพียง” ว่า “การจัดการสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนต้องอาศัย 3 เสาหลัก คือ **การพัฒนาทางด้านชุมชน สังคม และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม** ทั้ง 3 เสาหลักนี้จะต้องพัฒนาให้ควบคู่กันไป การพัฒนาในแต่ละด้านนั้นตัวเพียง

กลไกที่ทำให้เดินไปได้ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จะต้องผูกมือจูงมือกันไปด้วยกัน เพราะถ้าต่างคนต่างเดินก็คงเหมือนม้าที่วิ่งกันไปคนละทิศคนละทางแล้วสุดท้ายก็ไปไหนไม่ได้”

“ตั้งแต่ต้นปีเป็นต้นมาจะเห็นว่าปัญหาเรื่องหมอกควันทางภาคเหนือปีนี้มาแรง หมอกควันก็จะเป็นปัญหาซ้ำแล้วซ้ำเล่า เป็นปัญหาหมอกควันซ้ำซาก ก็จะเป็นวัฏจักรอย่างนี้ทุกปี ภาครัฐก็บอกว่าได้มีการดำเนินการหลากหลายวิธีรวมกันไป แต่ทำไมปัญหาหมอกควันยังมีอยู่ หลายคนบอกว่าหมอกควันเกิดจากการเผา เผาป่า เผาที่ไร่นา เผาขยะ นั่นคือเราโยนความผิดไปให้ประชาชนเพราะเขาเป็นคนเผา ปัญหาหมอกควันที่เกิดขึ้นเกิดจากการเผา หลากหลายมาตรการที่นำมาดำเนินการแต่ก็ไม่ได้เกิดผลสำเร็จ แต่วันนี้เรามีตัวอย่างความสำเร็จที่เกิดจากความร่วมใจร่วมใจของชุมชน หมู่บ้าน กลายเป็นหมู่บ้านปลอดเผาแล้ว”

บ้านสามขาเข้มแข็งด้วยความร่วมมือ

ลุงจันทร์หอม คนดีศรีสังคม ผู้นำชุมชนบ้านสามขา จังหวัดลำปาง ชุมชนที่ได้ชื่อว่าปลอดการเผา และในวิกฤตหมอกควันที่ผ่านมา ชุมชนบ้านสามขาไม่พบกับปัญหาหมอกควันและยังสามารถช่วยชุมชนข้างเคียงให้จัดการรับมือกับปัญหาดังกล่าวได้อีกด้วย

“หมู่บ้านผมเป็นต้นแบบที่เราได้ทำกันมา แต่ผมไม่ได้ทำมาแค่ปี 2 ปีนะครับ ผมเป็นผู้ใหญ่บ้านมา 20 ปี ผมไม่ได้ทำงานเรื่องหมอกควันหรือไฟป่าอย่างเดียว บ้านผมทำงานลักษณะภาษาชาวบ้านเรียกว่าลงแขก เป็นภาษาโบราณ คือร่วมมือกันทำงาน คนใดคนหนึ่งทำก็คงไม่สำเร็จ เพราะฉะนั้นต้องอาศัยทุกภาคส่วนมาช่วยกันระดมความคิดเห็นและนำไปปฏิบัติ”

“ระยะแรกก็เจอปัญหาต่างๆ แต่ผมว่ามันอยู่ที่ตัวแปรคืออยู่ที่ตัวชุมชน เพราะเป็นจุดที่สามารถพัฒนาได้ ผมเคยพูดกับคณะกรรมการเสมอ ชาวบ้านเสมอว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน บางครั้งมันก็มีจำกัด เพราะฉะนั้นเราไม่ได้ปฏิเสธหน่วยงานราชการ ไม่ได้ปฏิเสธหน่วยงานต่างๆ เราจะทำงานคนเดียวไม่ได้เราต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนการมีส่วนร่วมของทุกองค์กร จากทุกปีที่ทำงานมาจุดที่สำคัญที่สุดคือคน ถ้าพัฒนาคนได้ทุกอย่างพัฒนาได้หมด ทุกวันนี้คนคือสิ่งที่ยากที่สุด”

“ต้องวิเคราะห์คนให้ได้ ถ้าวิเคราะห์คนไม่ได้การพัฒนาจะยั่งยืนในตอนนี้เป็นไปได้”

“เมื่อได้คนแล้วเราจะทำอะไรก็มีภูมิปัญญา ไม่เพียงเฉพาะเรื่องไฟป่าที่ทำเท่านั้น ยังมีเรื่องฝาย เรื่องอื่นๆ อันนี้เราต้องทำความเข้าใจ เมื่อก่อนเพราะคนไม่เข้าใจ เมื่อก่อนผมประกาศเผาตั้งแต่สงกรานต์ตอนเช้าคนจุดตอนเย็น ประกาศตอนเย็นจุดตอนเช้า เขาไม่เข้าใจ ผมมีป้ายประจำคำหนึ่งไว้ที่ป่า ‘ไฟมาป่าหมด อนาคตน้ำก็แห้ง’ เขาก็ไม่เข้าใจ ไปเขียนด้วยภาษาบ้านผม เราต้องทำให้เขาเข้าใจ ถ้าเขาเข้าใจก็จะหยุด โดยให้ข้อมูลจากป่า จากที่เราไปเก็บในป่า มีเห็ด มีผักหวาน มีสัตว์เยอะแยะ มีอากาศ มีน้ำ เราเก็บข้อมูลไปได้ตลอด ต้องเอาข้อมูลไปให้เขาเข้าใจ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราจะทำอะไรก็ได้สักอย่างหนึ่ง ผมว่าถ้าเราทำความเข้าใจกับคน มันทำได้ทุกอย่าง อันนี้คือจุดสำคัญที่สุด”

วิถีถ่ายทอด บอกต่อลูกหลาน

“บ้านผมกฎหมายเอาไว้เป็นกรอบ ผมจะใช้กฎระเบียบในชุมชนหมู่บ้าน ถ้าเผาบอกเลยว่าปรับ 5,000 บาทนะ ผมไม่ได้ว่าคนเดียว ผมเอาเข้าเวทีใหญ่เอาประชาคม คนในหมู่บ้านยกมือ บันทึกลงเลย 5,000 บาท แล้วทำความเข้าใจ คนก็จะไม่เผา น้ำบ้านผมก็เก็บไว้ในอ่างหมดเพราะมีฝายชะลอน้ำ ฝายแก้ว 7,000 กว่าฝาย น้ำในอ่างใสแจ๋ว ตอนนี้น้ำในการเกษตรทุกอย่างดีหมด ผมอยากจะให้เห็นภาพ อยากจะให้ขยายเครือข่าย ถ้าจะให้ส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษไปทำอย่างเดียว ผมบอกว่าเหนื่อยมาก อยากให้ส่วนราชการทุกภาคส่วนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันปฏิบัติ บ้านผมสามารถไปดูเลยไปดูงานบ้านผมเลย”

“จุดสำคัญที่สุดคือจิตสำนึก คนที่จะทำ ทำแล้วให้เขาเข้าใจ เพราะบ้านของเขา สิ่งเหล่านี้มีประโยชน์ และผมอยากเสนอส่วนราชการด้วยนะครับ บางครั้งต้องลดอัตราบ้าง บางครั้งอัตราสูงเกินไป พูดตรงๆ นะครับ เพราะว่ากลัวชาวบ้านจะไม่เข้าใจ กลัวชาวบ้านจะไม่รู้ ผมต้องเรียนรู้ เรียนผิดเรียนถูกมาโดยตลอด ทั้งหมดเป็นครู ผลสุดท้ายก็ทำได้ เรื่องทำผิดไม่ต้องกลัว ขอให้ทำ จุดสำคัญคือต้องทำ เรื่องสิ่งแวดล้อมทุกคนที่มาตรฐานนี้ เริ่มต้นจากตัวเอง ผมว่ามันสำเร็จไปครั้งหนึ่งแล้ว ไม่ใช่ว่ากลับไปแล้วไม่ได้สนใจ ช่วยกันนะครับ อีกหน่อยผมก็ตายแล้ว ขอให้รุ่นหลานได้สืบทอดไป พัฒนาประเทศชาติบ้านเมือง ก็ขอฝากไว้ด้วยนะครับ”

สตรีทันอนุรักษ์ฯ ย้ำภาคประชาชนพร้อมจะเติบโตหนักหากได้รับการส่งเสริม

“เราเป็นเครือข่ายประชาชนที่ถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติงาน ทำหน้าที่ปกป้อง คุ้มครองทรัพยากรและดูแลสิ่งแวดล้อมด้วย ก็หันกลับไปมองที่ป่าที่บ้านเราเป็นยังไง ป่าบ้านเราจริงๆ แล้วข้อมูลได้มาก่อนหน้านั้นแล้ว แต่ไม่มีการขับเคลื่อน ได้มีการสร้าง มีการบูรุกหนักมาก มีการเอาพื้นที่ป่าสงวนไปออกโฉนด ทำได้ยังไง ก็เริ่มหาข้อมูลด้วยตัวเองก่อน และเครือข่าย 4 - 5 ท่าน เริ่มจากจุดเล็กๆ เริ่มจากคนที่มีความรู้ ความคิดเหมือนเราก่อน พื้นที่ต้นน้ำมีการบูรุกนะ เราจะทำยังไง ในเมื่อคนลุ่มน้ำรวมทั้งตัวเราด้วยได้รับผลกระทบ แล้วคนที่อยู่ลุ่มน้ำ แคลลุ่มน้ำต่างอำเภอเราออกไปอีก 2 - 3 อำเภอที่ใช้น้ำแม่ท่าช้างจะเป็นยังไง ก็เริ่มมาคิดกันว่าเราจะต้องทำอะไรสักอย่าง ก็เริ่มเข้าป่าหาข้อมูลว่าป่าเป็นยังไง บุกรุกยังไง เริ่มมานั่งคุยถึงวิธีการจัดการ เพราะว่าพื้นที่นี้อาจจะใช้เวลาเพราะพื้นที่ของอำเภอทางดงต่างกับพื้นที่ป่าของอำเภออื่นทั้งหมด

และพื้นที่ป่าอำเภออื่นที่อยู่ห่างไกลจากตัวอำเภอเมือง ถ้าใครเคยไปจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอหางดงติดพื้นที่อำเภอเมืองตัวเมืองเชียงใหม่ เดินทางใช้เวลาไม่มากนัก 10 นาทีถึง ที่ตรงนี้เป็นที่ต้องการของคนมีเงิน จะทำเป็นบ้านพักอาศัยหลังที่สองหรืออะไรก็แล้วแต่ อำเภอนี้ก็อีกอำเภอหนึ่งเป็นพื้นที่ต้องระวัง ชาวบ้านด้วยตัวทางชาวบ้านเอง ซึ่งผลประโยชน์ที่เกิดมาจากการบุกรุกพื้นที่ป่าเกิดมายาวนานเกือบ 20 ปี ไม่ใช่ 2 - 3 ปี 4 - 5 ปี เป็นร่วม 20 ปี ผลประโยชน์ก็กระจายสู่ทุกตำบลในอำเภอนั้นๆ และหลายอำเภอใกล้เคียงด้วย”

“ชุมชนจะรวมตัวกันเข้มแข็งมันยากมาก ด้วยความกลัวด้วยผลประโยชน์ อะไรหลายๆ อย่างที่เป็นปัจจัยทำให้ไม่กล้าออกมาทำ ชับเคลื่อนในเรื่องของการแก้ไข ที่รู้ว่าน่าจะทำได้ มันทำไม่ได้ เป็นพื้นที่ที่ทำได้ยากมาก เลยใช้กลไกของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ตกลงเราทำด้วยตนเองใช้กลไกภาครัฐเข้าไปดำเนินการ เลยเป็นที่มาของการจุดประกายทำเรื่องร้องเรียน เป็นการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญที่เขาให้เรา มา หลังจากเปิดประเด็นเสร็จก็มีคนมาดูพื้นที่ดูรายละเอียด เราก็เปิดตัวเป็นแกนนำ พยายามบูรณาการทุกภาคส่วนที่สามารถจะมาร่วมงานกับเราได้ว่าจะจัดการอะไรยังไง ตอนนั้นก็ยังมีทางสมาคมกองทัพสีเขียว ซึ่งเป็นเครือข่าย ทสม. ก็เป็นส่วนช่วยได้อย่างรวดเร็ว หลังจากนั้นกรมป่าไม้เป็นที่ปรึกษาการทำงานต้องมีกรมบูรณาการ ทำงานร่วมกัน ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง องค์การใดองค์การหนึ่งทำไม่สำเร็จ โดยเฉพาะประชาชนนี่เหมือนนมเข้มนินมหาสมุทร กว่าที่จะหาเจอวิถีทางที่จะดำเนินไปได้ชับเคลื่อนได้ พอเราบูรณาการทุกภาคส่วนได้มันก็ได้ ทิศทางแนวทางที่จะเดินทางไปได้ ปัญหาจริง ๆ ต้องมาจากระดับล่างภาคประชาชน ให้เรารู้จักปัญหาก่อนว่าในชุมชนของเรามีปัญหาอะไร แล้วก็เอาปัญหาของท่านมาศึกษา ถ้าคนไม่รู้จักปัญหา ต้องรู้จักข้อมูลพื้นฐานของชุมชนตัวเอง ก็ค่อยพัฒนาและให้เขามีส่วนร่วม แก้ไขไปพร้อมกัน”

จากหลักการดำเนินชีวิต ภูมิปัญญาจากครูสมชาย

“การดำเนินชีวิตในยุคที่ผ่านมานั้นคือบทเรียนชีวิตที่ถ่ายทอดให้พวกเราได้รู้จัก ตรงนี้แหละมันจุดกำเนิดหรือจุดตั้งต้น การที่เรามีจุดตั้งต้นของตัวเอง เป็นเงื่อนไขข้อแรกเหมือนกับการที่เราวางหมุดไว้บนแผ่นดิน เราละถ้าเราจะรบในวันหน้าเราก็ต้องปักธง นี่คือการสร้างที่มั่นนั่นเอง ฉะนั้นชุมชนจึงเป็นที่มั่น สำหรับการที่จะเดินต่อไปข้างหน้าเราจะต้องหาอะไรที่มั่นเป็นกลยุทธ์ในการสู้รบปรบมือ กับเรื่องราวต่างๆ ที่มันกำลังจะคืบคลานเข้ามา”

“สิ่งที่เรากระทำไปมันปรากฏการณ์อยู่ 5 ประการ 1. รู้จักตัวเอง วันนี้เราไม่ค่อยรู้จักตัวเองแต่รู้จักชาวบ้านมากกว่า 2. ต้องรู้จักท้องถิ่น 3. รู้จักทรัพยากร ที่บ้านเราชื่อน้อยทั้งน้อย 4. การประยุกต์ใช้ และ 5. อนุรักษ์และสืบสาน ชุมชนอยู่ด้วยศรัทธาไม่ได้อยู่โดยคำสั่ง เพราะไม่สั่งชาวบ้านไม่ได้ หน่วยงานขอไปสั่งชาวบ้าน สั่ง ณ วันที่ ลงนาม เรื่องอะไร ผมบอกแล้วมาสั่งผมทำไม ผมไม่ได้ได้บังคับบัญชา ถ้าเป็นลูกน้องก็ว่าไป เพราะฉะนั้นชาวบ้านเขามีศักยภาพในตัวอยู่แล้ว ไม่ต้องสั่งก็ทำ แต่เปิดทางให้เขาทำ เพราะฉะนั้น 5 ข้อก็เป็นยุทธศาสตร์ที่ผมทำงานเรื่อยๆ มา จนกระทั่งวันนี้ผมเชื่อว่า **ความสุขบนแผ่นดินมันไม่ได้มาจากไหนหรอก แต่ความสุขบนน้ำมือและวิถีชีวิตของพวกเขาเอง** ฉะนั้นการเรียนรู้สำคัญ หัวใจให้ได้หาเทคนิคให้ได้ ประการที่สองคือการจะทำอะไรก็แล้วแต่มันต้องทำเชิงปฏิบัติการ ไม่ใช่เชิงบรรยายทำ ต้องลงมือทำแล้วให้เขาหาคำตอบที่เขาทำนั่นแหละ มันจึงจะเกิดองค์ความรู้ขึ้นมา”

การเรียนรู้ร่วมกันจากผู้นำท้องถิ่นแต่ละภูมิภาค ถึงจะต่างกันด้วยสถานที่ แต่การเรียนรู้ร่วมกันเป็นเส้นทางที่ประสานไว้ด้วยความร่วมมือ และมีความเข้าใจเป็นพื้นฐาน ทำให้ไม่ว่าจะมีความแตกต่างของท้องถิ่นหรือลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นสามารถมาร่วมเรียนรู้และแก้ปัญหาไปด้วยกัน ตั้งแต่การเปิดรับที่จะเรียนรู้ การเป็นแบบอย่าง การใช้วิถีของตนเองแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น ถ่ายทอดภูมิความรู้ต่างๆ ด้วยวิธีง่าย ๆ แก่คนรุ่นหลัง ทำให้ผลสุดท้ายเกิดผลสำเร็จและประโยชน์ต่อชุมชนเอง แม้จะต้องใช้เวลาและพบกับอุปสรรคต่างๆ ก็ตาม ภาครัฐที่มีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้มแข็ง ภาคเอกชนให้ความร่วมมือที่จะพัฒนาและไม่สร้างผลกระทบจากธุรกิจบนความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งสามส่วนหากสามารถก้าวไปพร้อมกันได้ สิ่งแวดล้อมจะยั่งยืน ไม่เกิดปัญหาซ้ำซากที่ทำให้เราต้องมาเริ่มนับหนึ่งกันใหม่

ของฝากชุมชน

คพ. รับรางวัลข้าราชการดีเด่น 2555

วันที่ 1 เมษายน นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีมอบเกียรติบัตรและเข็มเชิดชูเกียรติแก่ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี 2555 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล โดยกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีบุคลากรที่ได้รับรางวัลข้าราชการดีเด่น ประจำปี 2555 ได้แก่ นางสาวสุพิศรา โรจน์พานิชกุล นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศมลพิษ กองแผนงานและประเมินผล และนางสาวสมพร วงศ์พรม เจ้าหน้าที่งานวิทยาศาสตร์ชำนาญ ฝายคุณภาพสิ่งแวดล้อมและห้องปฏิบัติการ

คพ. เชนผู้ขับขี่ กทม. ลดมลพิษ

วันที่ 27 เมษายน กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ชวนผู้ขับขี่ กทม. ลดมลพิษทางอากาศและเสียงจากยานพาหนะอีกครั้ง โดยตรวจสอบและปรับตั้งยานพาหนะ ณ ลานหน้าอาคารบริการ 2 สโมสรทหารอากาศ พร้อมเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องฟรี ให้บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย พร้อมจัดนิทรรศการและสนทนากาเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงจากยานพาหนะ

กส. จัดรณรงค์ขอพร สืบสานประเพณีไทย

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) ร่วมอนุรักษ์และสืบสานประเพณีไทย จัดพิธีรดน้ำเนื่องในวันสงกรานต์ 2555

นายโชติ ตราชู ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำคณะผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ทส. ร่วมกิจกรรมรดน้ำขอพร นายปรีชา เร่งสมบูรณ์สุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องในวันสงกรานต์ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานประเพณีไทย ณ ห้องประชุมศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช

ด้านกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ได้จัดกิจกรรมรดน้ำขอพรโดยข้าราชการและเจ้าหน้าที่ คพ. ร่วมรดน้ำขอพรคณะผู้บริหาร

คพ. จัดโครงการอบรมทางไกลผ่านดาวเทียม ประจำปี 2555

วันที่ 19 เมษายน - 4 ตุลาคม 2555 กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) จัดโครงการฝึกอบรมทางไกลผ่านดาวเทียม ประจำปี 2555 ณ ห้องประชุมของกรมควบคุมมลพิษ อาทิ หลักสูตรผู้นำและการปรับตัวขององค์กรในประชาคมอาเซียน ประเด็นนำรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

ส่งเสริมทักษะและพัฒนาความรู้แก่บุคลากรและเพิ่มความสะดวกในการเข้ารับการศึกษาอบรมของบุคลากร

“เกษตรสร้างสรรค์ เศรษฐกิจยั่งยืน”

วันที่ 1-10 พฤษภาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดนิทรรศการวันเกษตรแห่งชาติประจำปี 2555 “เกษตรสร้างสรรค์ เศรษฐกิจยั่งยืน” ณ ศูนย์วิจัย สาคิตและฝึกอบรมการเกษตรแม่เหียะ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดแสดงนิทรรศการสถานการณ์หมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือและเรื่องการลดมลพิษจากกิจกรรมทางการเกษตร เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหามลพิษทางอากาศ

คพ. เตรียมความพร้อมท้องถิ่น จัดการขยะมูลฝอยฯ ในภาวะฉุกเฉิน

ในช่วงเหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ ปี 2554 นอกจากจะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินแล้ว ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอย ทั้งระบบกำจัดบางแห่งที่ใช้การไม่ได้ การจัดเก็บไม่สามารถดำเนินการ เกิดขยะตักค้างในพื้นที่อุทกภัย และความเสียหายที่เกิดหลังจากน้ำลด ซึ่งจากการวิเคราะห์องค์ประกอบขยะมูลฝอยในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุอุทกภัย ปี 2554 ของกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ได้รายงานปริมาณขยะมูลฝอยสะสมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ประสบอุทกภัย ประมาณการต่อครัวเรือนมีปริมาณถึง 1 ตันต่อครัวเรือน ดังนั้นการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รับมือกับปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นได้ คพ. ได้จัดเตรียมความพร้อมให้แก่ท้องถิ่นโดยมีผู้เชี่ยวชาญจากนานาชาติและเข้าศึกษาดูงานในพื้นที่

นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ประธานในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในภาวะฉุกเฉิน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กล่าวว่า แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยภายใต้ความร่วมมือ UNEP (United Nation Environment Programme) และ คพ. จากเหตุการณ์น้ำท่วมปี 2554 กระทรวง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้บูรณาการการป้องกันฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในส่วนของ คพ. ดำเนินการสนับสนุนภารกิจสำคัญการจัดการขยะในภาวะฉุกเฉินทั่วไป ได้แก่ การติดตามสถานการณ์ผลกระทบการจัดการขยะต่อเนื่อง และสำรวจร่วมกับท้องถิ่นถึงระบบการจัดการขยะมูลฝอยและพื้นที่พบว่ามี 19 จังหวัดที่เกิดอุทกภัยได้รับผลกระทบสถานที่กำจัดขยะ 38 แห่ง ร่วมกับกระทรวงกลาโหมบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะมูลฝอยรวมทั้งประสานกับจังหวัดและท้องถิ่นกำจัดสิ่งปฏิกูล และสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยด้วยจุลินทรีย์น้ำ การใช้คลอรีนปรับสภาพน้ำ ฯลฯ และจัดกิจกรรม โฟม 20 ใบ แลกไข่ 1 ฟอง และการจัดทำแนวทางมาตรการสิ่งแวดล้อมป้องกันปัญหาอุทกภัยแบบบูรณาการ 2P2R ได้แก่ ก่อนเกิดอุทกภัย (Preparation) ขณะเกิดอุทกภัย (Response) หลังเกิดอุทกภัย (Recovery) และการป้องกันอุทกภัย (Prevention) ส่วนการป้องกันปัญหาขยะมูลฝอย ประสานกับ UNEP คาดว่าได้จัดทำแนวทางเพื่อท้องถิ่นสามารถนำไปจัดทำแผนระดับจังหวัดในการจัดการสิ่งแวดล้อมภาพรวมต่อไป

ภาคการศึกษาที่ถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อม

ผศ.ดร.อัจฉรา อัครจุฑกุล คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตัวแทนสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วม ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ว่า “เวลาเกิดเหตุภัยธรรมชาติเราจะนึกถึงชีวิตคนและทรัพย์สิน แต่เรื่องสิ่งแวดล้อมยังไม่ค่อยพูดถึง ซึ่งควรจะเป็นเรื่องที่มีการเตรียมการตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์ ซึ่งที่มหิดลพยายามจะลดขยะที่เกิดขึ้นด้วยการไปทำปุ๋ย มีการคัดแยกขยะ ส่วนเศษอาหารส่งเป็นอาหารสัตว์ การจัดการประชุมครั้งนี้ก็คาดหวังอยากให้ออกมาเป็นคู่มือที่ท้องถิ่นนำไปใช้จริงๆ และท้องถิ่นให้ความสนใจ นำไปใช้เตรียมพร้อม เพราะเราจะเห็นว่าภัยพิบัติเกิดขึ้นมากขึ้นเรื่อยๆ ถ้านำไปใช้จริงได้จริงๆ ก็จะเป็นประโยชน์ สำหรับสถาบันการศึกษาเอง เรื่องการใส่ใจสิ่งแวดล้อม การจัดการปัญหาขยะ เราพยายามใส่ในเนื้อหาวิชาหรือการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เราจะแทรกเข้าไป รวมทั้งการประชุมระดับนานาชาติ ซึ่งสถาบันศึกษามีหน้าที่ช่วยในด้านการบริการวิชาการและการวิจัยอยู่แล้ว สามารถต่อยอดการนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป”

ท้องถิ่นขนรับ การเตรียมพร้อมคือสิ่งที่ที่สุด

นายพนดล สีนไพศาลสมบุญ รักษาการผู้อำนวยการส่วนช่างสุขาภิบาล เทศบาลนครพิษณุโลก กล่าวที่ผ่านมามหาวิทยาลัยมหิดลได้เข้าร่วมโครงการกับกรมควบคุมมลพิษตั้งแต่ต้น ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ และถือเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานส่วนกลางกับท้องถิ่น “เราคงต้องมองเป็นระบบ เพราะส่วนใหญ่เราจะเจอว่าเราทำงานในพื้นที่ คพ. มาจากส่วนกลาง มุมมองก็จะไม่เหมือนกัน ในพื้นที่คิดส่วนหนึ่ง ส่วนกลางคิดแบบหนึ่ง เมื่อมาทำงานร่วมกันเราใช้ประสบการณ์ให้คำแนะนำแลกเปลี่ยนจากสิ่งที่เราเจอมา ในช่วงที่เราเจอผลกระทบจากน้ำท่วมพบว่าต้องมีการซ่อมบำรุงมาก และให้ความสำคัญกับการจัดการขยะมูลฝอย เราจัดการให้ดีขึ้นเราก็เตรียมการเพื่ออนาคต อย่างเทศบาลนครพิษณุโลกเรามีกิจกรรมรณรงค์แยกขยะอยู่แล้วจากบ้านเรือน แยกขยะปลายทาง ดังนั้นการจัดทำคู่มือเพื่อเตรียมความพร้อมให้ท้องถิ่นจัดการขยะมูลฝอยในช่วงอุทกภัยนั้นจะช่วยให้ท้องถิ่นจะต้องเตรียมตัวอย่างไร เพราะในขณะที่เกิดเหตุเราพบว่าบุคลากรไม่เพียงพอ เราจะปฏิบัติกรอย่างไร เชื้อเพลิงสำรองที่เราจะใช้ คือเราต้องมองภาพจัดการทั้งระบบ ไม่ใช่พื้นที่ฟูอย่างเดียว ส่วนกลางจะดำเนินการอย่างไร ให้คำแนะนำได้อย่างไร ดังนั้นคู่มือตัวนี้จะได้มองว่าอนาคตเกิดขึ้นจะต้องทำอย่างไร เช่น การสต็อกเชื้อเพลิงจะทำอย่างไร การเตรียมการขนส่งต้องทำอย่างไร ซึ่งการเตรียมพร้อมถือว่ารับมือดีที่สุด”

ผศ.ดร.อัจฉรา อัครจุฑกุล มหาวิทยาลัยมหิดล

นายพนดล สีนไพศาลสมบุญ เทศบาลนครพิษณุโลก

“โครงการเรียกคืนอะลูมิเนียมเพื่อจัดทำ ขาเทียมพระราชทาน
ร่วมบริจาค โดยส่งทางไปรษณีย์ หรือที่กรมควบคุมมลพิษ”

1650

ปัญหามลพิษ
อุบัติเหตุสารเคมี

สายด่วน 1650

- รับแจ้งเหตุฉุกเฉินจากอุบัติเหตุสารเคมี
- รับแจ้งเรื่องร้องเรียนมลพิษ
- ให้บริการข้อมูลการระงับภัยสารเคมีเบื้องต้น

GREEN SERVICE

“อู่สีเขียว”

คลินิกไอเสียมาตรฐาน

รักษารถ ลดโลกร้อน กับอู่สีเขียว
คลินิกไอเสียมาตรฐาน
บริการคุณภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0 2298 2082-4 โทรสาร 0 2298 2085

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 32/2538
ไปรษณีย์สามเสนใน

เขียน